

189
I. N. D. O. M.

DISSERTATIO ACADEMICA

DE

COMMODIS STATUS NATURALIS, PER
STATUM CIVILEM NON SUBLATIS,

QUAM,

Consentiente Ampl. Facultate Philosophica in Regia
Academia Aboënsi,

PRÆSIDE

Mag. JOHANNES BILMARK,

Histor. & Phil. Pract. Professore Reg. & Ordin.

Nec non

Facult. Philos. b. t. Decano,

Pro summis in Philosophia honoribus obtinendis,

Publico examini modeste submittit

CAROLUS HENRICUS ENCKELL,

Stip. Reg. Satacundensis,

In Audit. Superiori die VIII Mart. An. MDCCXCIV,

Horis ante meridiem consuetis.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIANIS,

Per Joann. Sundström

Kongl. Maj:ts
Tro-Tjenare och Lieutenant
Vid Tavastehus Låns Jägare Bataillon,
Vålådle,
Herr GUSTAF LEIJSTEN,
Min Högtårade MorBroder,

Hvad jag länge önskat, vinner ändteligen nu sin fullbordan, då til Min Högtårade MorBror jag härmedelst får äran, at öfverlämna detta mit Academiska Arbete, såsom en underpant af min ödmjuka erkänsla för de många välgerningar, dem Min Högtårade MorBror mig från min späda barndom bevisat. Om min förmåga svarat emot min tilgifvenhet, så hade jag ock på et vårdigare sätt tolkat Min MorBrors förtjenster och min skyldighet. Nu tackes Min MorBror gunstigt uptaga detta mitt offer, hvilket i Min käre MorBrors ögon torde vinna något värde af gifvarens välmening och trogna förböner för Min MorBrors beständiga välgång; hvaruti samt med all vördnad jag framhårdar at vara

Min Högtårade MorBroders

ödmjukaste tjenare
CARL HENRIC ENCKELL

VIRO Plurimum Reverendo atque Præclarissimo,

Domino Magistro,

JOHANNI JACOBO ERLING;

Sacellano in Wirmo Optime merito,

Fautori omni honore prosequendo,

*Pro multis magnisque beneficiis per plures annos sibi
præstitis, non in remunerationem, sed in pignus
animi gratisfimi Dissertationem hanc Juam Gradualement
cum voto omnigenæ felicitatis, qua par est verborum
observantia dat, dedicat*

Plurimum Reverendi Nominis

Cultor devotissimus

CAROLUS HENRICUS ENCKELL.

VIRO Plurimum Reverendo atque Doctissimo,

D: no CAROLO ENCKELL,

Adjuncto Ecclesiarum, quæ DEO in Wirma colliguntur,
vigilantissimo,

Parenti Optimo, Carissimo.

Quum beneficia, quæ Tu, Parens Optime, inde ab ipsis
Lincunabulis in me contulisti, tanta sint, quanta Tuas
sepe facultates, & meam semper expectationem supera-
runt; nihil est æquius, quam ut Dissertationem hanc me-
am Gradualement Tibi in teseram pietatis, nunquam inter-
moritura, offeram. Suscipias illam eo, quo me semper
amplexus es, animo, nec dedignare munusculum, quo me-
lius Tibi offerre rerum mearum habitus non permittit.
Meum insuper erit, pro Tua incolumitate DEUM O. M.
calidissimis fatigare precibus, velit longam ac tranquil-
lam Tibi concedere ætatem, ut votis Ecclesiæ & omnium
nostrum, qui Tui sumus, diutissime sufficias. Ad cineres
permanebo

Optimi Parentis

obsequentissimus filius

CAROLUS HENRICUS ENCKELL.

§. I.

Obligaciones ac jura hominum exposituri Philosophi, eos in duplici potissimum statu, Naturali videlicet & Civili, solent considerare; qui vero in notione status Naturalis determinanda non raro disseniunt. Nonnulli enim abstractam adeo hujus status sibi formant ideam, ut ille omnem inter homines societatem antevertat; qualem originarie non exstitisse credimus, Sacra docente Historia, in ipso mundi hujus diluculo generis humani statores societatem iniisse conjugalem; concedimus vero talem statum futurum, si homo vel tempestatum vehementia vel alio quocunque fato in desertam projiciatur insulam; qualem autem statum non naturalem, sed vel præternaturalem vel casualem esse dicendum arbitramur. Nos statum naturalem, quatenus statui Civili, divisione licet parum logica, contradistingvitur, nunc considerantes, per *illum* intelligimus eam hominum conditionem, in qua motiva actionum suarum a suo tantum sumunt arbitrio, dum in *hoc* seu in civitate ad mandatum alterius Personæ, cui imperium detulerunt, suas componere tenentur actiones. Enimvero admodum est probabile, Historia præsertim antiqua non refragante, intercapedinem plurium seculorum in-

ter finem status absolute naturalis & initium status civilis intercessisse; quo temporis spatio homines potestati patriæ & herili suberant; cujus potestatis, de facto, non autem de jure loquimur, diversi pro varia patris cujusque familias indole fuerunt limites, nonnullis eorum sine ullius censura vix minorem, quam imperantes postmodum exercuerunt, in familiam sibi arrogantibus auctoritatem, aliis vero intra æquitatis ac beneficentiæ cancellos se modeste continentibus. Imo gentes, quotquot sporadico vivendi generi adveverant, quarum ingentem olim fuisse numerum constat, in statu nec mere naturali, nec plane civili degebant, sed vel patrum suorum vel seniorum nationis suberant directioni.

§. II.

Antequam in rem veniamus præsentem, quædam expendere juvat momenta, ad illustrationem propositi argumenti facientia. Si ex eis, quæ in medium hactenus attulimus, quispiam forte colligeret, statum naturalem, qualem nos descripsimus, vix uspiam existisse, nos ei plane assentiri non possumus. Fatemur equidem, potestatem herilem longe antevertisse, imperium civile; præsumimus tamen, illam in plerisque familiis adeo fuisse laxam, ut a statu naturali parum differret, plerisque sociis Physicæ necessitati subveniendæ magis, quam morum culturæ intentis. Plura etiam in Itinerariis passim occurrunt hujus nostræ opinionis documenta, quorum unum tantummodo, ne in re seria nugas adduxisse videamur, in medium nunc adferemus. Ita autem Grönländos describit JOHANNES ANDERSSON, verbis ejus in Latinam linguam translatis: „Antequam relationibus his finem impono, de habitu & moribus, nec non de statu politico & Religione Grönländorum, pauca adjiciam, siquidem in his rebus apud barbaram gentem tot a regulis, ad quas actio-

„NES

„nes humanas communiter exigere solemus, occurrunt ex-
 „ptiones, ut genus prorsus singulare, in aliis orbis cogniti-
 „partibus vix inveniendum, constituent. Inde a nativitate
 „fruantur libertate, omnis coactionis experte. Nec in ætate
 „infantili castigationi paternæ, nec in juvenili legibus, omni-
 „um vero minime coactioni civili ullus est locus. Pro lubi-
 „tu quisque vivit, conservationi suæ, qua potest ratione, pro-
 „spiciens; atque tanta quidem heic est æqualitas, ut nemo
 „alterum verbis arguendi, multo minus imperandi jus ha-
 „beat. Hanc certe gentem in vero statu naturali seu liber-
 „tatis vivere, adferere non dubito, sed ejus tamen dissimil-
 „limo, quem in systematibus Juris naturalis proponere, ac
 „tetricis delineare coloribus solent Eruditi." *Vid. nomi-*
nati Auctoris Nachrichten von Island, Groenland, und das
Strasfe Davis, part. poster. §. 90.

§. III.

Quum de status naturalis commodis, quæ censerentur solent præcipua, disserere in animum induximus, explodenda in antecessum est sententia plerorumque Eruditorum, statum Naturalem cum hostili confundentium, eundemque proinde ut omnium miserrimum & homines in eo vitam trahentes, ut in malorum quorumvis, quæ humanam adfligere solent conditionem, sentinam prolapsos, sibi proponentium. Errori huic ansam dedisse videtur insignis, quæ in plerisque mortalibus animadvertitur, aliis nocendi proclivitas; quæ sicut in Civitatibus, ubi præsentis malefieriatis imminet pœnæ, plene cohiberi nequit; ita harum metu in statu naturali remoto, eandem ad internecionem usque fore debacchaturam opinantur. Enimvero licet fingamus, homines, sibi relictos, feroeis animalia, urfos videlicet, leones ac tigros immanitate parum cessuros, non sic tamen status naturalis in statum transfor-

matur hostilem, experientia docente, dicta animalia nec aliis animalibus, nedum sibi invicem ullam, nisi vel stimulis veneris vel fame compulsa, vel denique ab hominibus exagitata, vim inferre solere. Etsi, quosdam homines esse perquam malos; attamen quum singuli per se sint animalia infirma, & vanus sine viribus nocendi pruritus; ipsi quoque in statu naturali sibi solis relict, proclivitatem aliis mala inferendi cohibebunt, experti, sibi, dum nocuerunt, non quidem poenam proprie dictam, attamen malum physicum, quavis poena gravius, a lelo imminere. Quam praesumptionem alia adfatim comprobatur experientia, qua scilicet constat, inter gentes subpolares, quae a statu parum absunt naturali, ignota fere esse enormia scelera, quibus potius orbis subinde concutitur, nec ulli docent annales, Lappones, Permienes, ut Islandos ac Groenlandos silentio praetereamus, ab eo tempore, quo mundi angulum, per quem nunc vagantur, occuparunt, vel se invicem, vel vicinas Nationes hostili persecutos fuisse modo. Licet autem status naturalis pro statu hostili venditari non debeat, eum tamen uti a commerciis & cultu vitae perquam alienum, ita miserrimum putamus; commodis nonnullis, quibus in eo viventes gaudent, tristitiam eorum fortem vix ulla ex parte minuentibus.

§. IV.

Homines, quales e manu formatricis Naturae prodierunt, & antecedenter ad institutum quodvis humanum considerantes, experientia magistra deprehendimus, eosdem inter se esse aequales. Eodem enim singuli generantur & nascuntur modo, in ortu suo adeo imbecilles, ut sine sollicita parentum vel aliorum cura molestias canarum vix eluctarentur. Paribus etiam constant organis, eodem nutriuntur ac sustentantur modo, quo crescunt, donec consistentiam & vigorem ætatis

tatis attigerunt; ex quo deinceps tempore vires decreſcunt, ſuccedit languida ſeneſcus, quam pallida mors infequitur. Hinc tamen nemo concludat, ſingulas ſingulorum hominum partes ad eundem præciſe typum eſſe formatas, aut proprietates unicuique ad eandem menſuram eſſe conceſſas. Quamvis enim natura a notis cuiuslibet ſpeciei characteriſticis non diſcedat, in hatum tamen & diſparitate & ſimilitudine ita ludit, ut hanc in illa, & illam in hac non obſcure cernere liceat; adeo ut haud inepte huc applicetur illud Poëte - - - *Facies non omnibus una, Nec diverſa tamen, qualem decet eſſe ſororum* (a). Si porro animus, Ens illud immateriale, adeoque varietatibus minus obnoxium, in ſenſum veniat, major heic ſe prodit hominum æqualitas; omnes enim ope intellectus res obvias ſibi æqualiter repræſentant, & facultate de eiſdem tam in ſe, quam reſpectu ad ſe & alios habito iudicandi gaudent, omniumque ac ſingulorum voluntas fertur in res, ex ſua opinione bonas. Quocirca tamen erit obſervandum, quod in æqualitate hominum naturali rite æſtimanda, omnes & ſingulæ tam corporis, quam animæ dotes ſimul in cenſum venire debeant, & ex æquali earum momentorum ſumma prædeat æqualitas naturalis. Sciendum enim eſt, quod ſi qua ex parte deliquiſſe natura reperiatur, hunc defectum alio plerumque compenſaverit commodo. Sic eſto, quod robore quis emineat (b), hunc antecellere poteſt alius vel corporis agilitate vel formæ præſtantia; ſimiliter ſi quis ingeniî acumine prævaleat, juxta ſe invenire poteſt alium, pauca quidem principiâ, ratione & experientia comprobata tenentem, qui tamen horum exercitio in ſuam & aliorum felicitatem plus efficiat, quam ille inter feſtivitatis ſuæ adores exultans. In hac eſſentiæ & naturæ æqualitate fundatur æqualitas hominum moralis, in eo conſiſtens, quod in magna hac DEI civitate ſinguli homines Divino pariter ſubſint imperio, æqualiter etjam obſtringantur ad legis naturalis, cordibus

eorum pari modo inscriptæ, observantiæ, imò simplicissimus quisque pariter ac acutissimus, generalia legis hujus præcepta æque intelligat & agnoscat; unde reciproca quædam jurium & obligationum existit æqualitas, nemine in statu naturali idoneam rationem juris & superioritatis, sibi in alios competentis, producere valente. Ex hac autem jam adserta æqualitate hominum naturali & morali non sequitur, conditiones eorum in statu etjam naturali viventium, æquales perpetim futuras; licet enim dotes singulorum qua corpus & animam ponuntur æquales, attamen pro diversa earum cultura fieret, ut unus lautiorē suam redderet sortem, aliis in indigentia luto hærentibus; quo quidem modo ille hos potuit sibi ita reddere obstrictos, ut consultum ducerent, ad ejus voluntatem sponte sua se componere, primævæ suæ æqualitatis quasi obliti.

(a) Vid. OVIDII *Metamorph. Libr. II. v. 13, 14.*

(b) Notum est, Hobbesium fundamentum æqualitatis hominum naturalis constituere æqualitatem virium humanarum; nam *æquales*, inquit, *sunt, qui æqualia contra se invicem possunt. At qui maxima possunt, nimirum occidere, æqualia possunt. Sunt igitur omnes homines natura inter se æquales. Vid. Libr. I. de Cive §. 3.* Nec minus constat, PUFFENDORFIUM ab allata Hobbesii opinione parum recessisse. Hoc autem æqualitatis fundamentum parum est firmum, quotidiana docente experientia, non solum vires diversorum hominum esse valde diversas, sed vires etjam ejusdem hominis pro diversitate sanitatis & ætatis variare; adeoque hoc intuitu vel nulla daretur æqualitas hominum naturalis, vel eadem ultra oleas extenderetur, hominibus quippe cum brutis animantibus futura communis.

✱   )   7   (✱

§. V.

Consideravimus hactenus homines, sibi solis relictos, & sua veluti quadra viventes; sed qui satis sunt experti, solitarium hoc vitæ genus minime felix esse, idem autem aliorum consortio ac mutuo auxilio tam in secundis lætius, quam in adversis minus asperum futurum. Quotquot igitur eorum felicitatis suæ fuerunt studiosi, formarunt inter se societates; quæ vero quum absque ordinis observantia non possent consistere, consultum duxerunt, æqualitatis suæ moralis varias admittere modificationes, diversis sociorum conditionibus introductis; quæ porro diversitas in statu civili, societate utpote maxima, per varietatem munerum, sibi invicem necessario subordinatorum continuo increvit, sed quibus æqualitas hominum moralis non fuit abrogata; in qualibet enim civitate recte constituta æqualitas juris & obligationis inter cives obtinet, adeo ut nemo eorum ab altero quidquam suo tantum nomine postulare possit; beneficia quoque juris ac processus singulis ex æquo patent, & sicut prohi tutela Magistratus pariter fruuntur, ita maleferiati legibus pœnalibus æqualiter subsunt. Quid, dicet quispiam, juvat, si Philosophus in suo demonstret musæo, homines per naturam esse æquales, dum in singulis civitatibus inæqualitas hominum quoad vitæ conditiones, jura & obligationes cernitur maxima. Aut quid homini essentialis prodest prærogativa, si accidentale quasi absorbeat principale, vel saltem hujus effectum suspendat? Enimvero dissipemus, quantum fieri potest, nimbosum accidentium vorticem, & forte translucebunt quidam adsertæ æqualitatis radii. Quocirca tamen in antecessum ex antea dictis erit repetendum, æqualitatem hominum non ex certa quadam prærogativa, sed ex summa singulorum momentorum, valorem aut pretium hominis cujusvis ingredientium, esse æstimandam. Æqualitas autem hominum naturalis per inæqualita-

lita.

litatem partim opum, quibus alter abundat, alter destituitur, partim honorum, quibus sit, ut in folio unus ovet, dum ingens similitum turba in pulvere se torquet, turbata videtur; quare primum videamus, an opulentus avarus circo æqualitatis ita sit egressus, ut Irus nihil habeat, in quo hic cum illo possit contendere. In eo certe ambo sunt pares, quod nullis lautitiis, nullisque fruantur vitæ commoditatibus, ille per studium suos augendi thesauros, hic propter inexpugnabilem necessitatem: Detetur ille quandoque suis divitiis, ut rerum gerendarum nervis, quibus hic suam opponet securitatem & animi tranquillitatem, nullo auro comparandam; addet etiam hic plures virtutes, quibus ille sæpe destituitur; adeo ut si ad felicitatis stateram conditiones pauperis & divitis expendamus, quoddam inter eas æquipondium reperiamus. Hoc nobis concedens, urgebit tamen diversitatem honorum, diversis hominibus per instituta civilia competentium, summam horum arguere inæqualitatem. Ponamus igitur maximam, quæ in hoc mundo fingi potest, munerum inæqualitatem, qualis ea est, quæ Principem inter ac servum intercedit; primo quidem adpectu videntur illi tantum jura competere, huic autem obligationum onera incumbere, simulque illo nihil præstantius, hoc nihil abjectius. Enimvero nemo forte ignorat, quod ex indole civitatum institutarum, plura ac præstantiora Principi ideo tributa sint jura, ut gravioribus sibi injunctis officiis sufficere possit; ac ne quid dissimulemus, Princeps, patriæ suæ & nomine & omine Pater, continuis & ancipitibus æque fatigatur & consumitur curis, ac servus quotidianis suis laboribus; quare quidam ex recentioribus Scriptoribus profiteri non dubitat: *Un Roi, qui fait son devoir, est le plus miserable de tous les hommes, celui qui ne le fait pas, est le plus odieux* (a). Docet igitur Historia, fuisse Principes, qui, quamvis inter fortunæ obsequia viverent, splendorem Majestatis tamen ultro reliquerint, ut in medio-

crita-

ceitatis umbraculis placide confenefcerent; unde concludere licet, in maxima conditionum apparente inæqualitate super-
esse realem quandam hominum in statu etjam civili æqualita-
tem; proportionem inter jura & officia in una conditione ad
jura & obligationes in alia manente ferme æquali, diverſis
licet terminis expreſſa.

(a) *Vide Librum Les mœurs inſcriptum p. m. 35.*

§. VI.

Præcipuis generis humani commodis annumerari ſolet
Libertas, cujus plene fruendæ privilegium hominibus, in ſtatu
naturali conſtitutis, eſſe proprium, multi quidem opinantur;
qui vero indolem libertatis hujus determinaturi, in plurima
abeunt ſententiarum divortia. Vellem ſane, ut illi, qui li-
bertatem naturalem magnopere prædicant, dilucide expoſuiſ-
ſent, in quo illa, quatenus homini, ſolitarie ſpectato, tribui-
tur, conſiſtat. Si *libertas* pro facultate animæ, bonum ap-
petendi & malum averſandi ſumatur, ſicuti qua originem
ſuam ſumi forte debet, hoc donum a natura humana eſt in-
ſeparabile, & unicuique homini in ſtatu ſive naturali, ſive
civili, æqualiter competit. Si autem per libertatem intelli-
gatur facultas pro lubitu, & ne conſulto quidem rationis di-
ctamine ad agendum vel non agendum ſe determinandi, non
ſani hominis, ſed mente capti eſt miſera iſta ſors. Dicat forte
quiſpiam, libertatem conſiſtere in poteſtate illimitata quicquid
homo voluerit agendi; hæc ſane libertas vires ſuperat huma-
nas,

nas, adeoque hominem non spectat. Rem acutius tetigisse videntur, qui contendunt, eum esse liberum, qui in suis actionibus a nullius arbitrio vel iudicio dependeat; verum in hoc modo idea libertatis est negativa, unde sequitur, homines in statu degentes naturali, libertatem reapse ignorare; quod eo probabilius, quum in eo statu, propter singulorum aequalitatem, nulla regulariter obtineat servitus. Ut vero discernamus, an in statu etiam civili libertas inveniatur, veram ejus notionem in antecessum evolvamus. *Libertas* igitur in genere est facultas ex pluribus bonis propositis & distincte cognitis, sponte seu absque antecedanea conditione necessaria eligendi quod optimum seu felicitati suae maxime inserviens reputat agens. Qua praemisssa definitione, primo quaeritur: An homo in statu naturali omnimoda gaudeat libertate? An semper sibi ipsi possit dicere: Neminem agnosco superiorem, cujus intuitu aliter agerem, quam mihi placeat? Fateor omnino, inter homines reperiri neminem, qui in actiones illius ita influeret, ut easdem ad suam inflecteret voluntatem; non tamen propterea ex voto est liber, imminente ipsi quotidie imperiosa necessitate, & eum ita urgente, ut non ex pluribus bonis optimum, sed ex pluribus malis, sibi obversantibus, eligat minimum. Si enim in certo quodam loco hodie inveniat alimenta, sibi suisque pecoribus necessaria, crastina luce vel horum defectu vel potentioris vicini metu hinc discedere cogetur, incertus, ubinam desideratum molestiarum levamen reperiet. Et hoc necessitatis telum eo est gravius, quod homo extra commercium cum aliis, opem sibi laturis, supponatur

tur projectus. Quibus status naturalis ærumnis commoti non pauci, jugum servitutis, dum libertate fruebantur naturali, sponte subierunt, faciliorem vivendi modum ita obtenturi. Quæret deinde quispiam: An quis salva adferere possit fronte, libertatem in statu reperiri civili, singulis civibus ad observantiam legum latarum vitam suam componere obstrictis? Quod merito affirmamus; in civitate enim bene constituta, quisque civium sine ullius censura agere potest optimum, ac proinde quod velle debet, nec propter bonum factum quisquam adhuc, ut opinor, in jus fuit vocatus; sed mala patrare non potest, quia hæc agentis commodo, qualem demumcunque utilitatis speciem præ se ferunt, reipsa sunt contraria. Nec leges unquam in gratiam Principis, sed in civium salutem feruntur. Nec libertas singulorum hominum naturalis in statu civili aliter, quam quoad eas actiones, quæ ad finem civitatis seu salutem publicam quid conferunt, limitatur, eadem quoad reliquas omnes illibata manente. Auctoritas igitur legum civilium non est jugum, cives premens, sed cynosura, quæ in dubiis vitæ casibus monstrat quid sit agendum. Imo tantum abest, ut leges facultatem civium agendi seu libertatem verè nominis imminuant, ut potius vitiis & imprimis licentiæ firmum opposcentes obicem, eam potius augeant, sanctitatem vitæ ac bonorum legitime partorum, in qua, ceu
car-

cardine, salus temporalis vertitur, valide tuendo. Qui igitur thyrsos, nescio quo, saltem perverso, perciti, id moluntur, ut homines ad statum reducant naturalem, id ferme agunt, ut his persvadeant, ad glandes, ad fontes & ad horrida entra, missis vitæ commodioris ac jucundioris præsidis, quæ civitates suppeditant, esse revertendum.

S. D. G.

